

CYNGOR

COFNODION Y CYFARFOD EITHRIADOL A GYNHALIWDY DRWY MICROSOFT TEAMS NOS IAU 24 MAWRTH 2022 AM 5.00PM

YN BRESENNOL:

Y Cynghorydd C. Andrews – Maer

Y Cynghorwyr:

M. Adams, A. Angel, C. Bishop, C. Cuss, W. David, T.D. Davies, N. Dix, C. Elsbury, K. Etheridge, M. Evans, A. Farina-Childs C. Forehead, E. Forehead, A. Gair, N. George, C. Gordon, R. Gough, L. Harding, D. Havard, A. Hussey, V. James, G. Johnston, B. Jones, S. Kent, G. Kirby, A. Leonard, P. Leonard, P. Marsden, B. Miles, B. Owen, S. Morgan, T. Parry, L. Phipps, D. Preece, J. Pritchard, J. Ridgewell, J. Roberts, R. Saralis, J. Simmonds, E. Stenner, J. Taylor, C. Thomas, A. Whitcombe, R. Whiting, L. Whittle, T. Williams, W. Williams, B. Zaplatynski.

Ynghyd â:

Swyddogion: C. Harrhy (Prif Weithredwr), D. Street (Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai), L. Lane (Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd a Dirprwy Swyddog Monitro), L. Rawlins (Swyddog Cyswllt y Lluoedd Arfog), H. Lancaster (Uwch Swyddog Cyfathrebu), K. Peters (Rheolwr Polisi), E. Sullivan (Uwch Swyddog Gwasanaethau Pwyllgor)

YN CYNRYCHIOLI'R LLENG BRYDEINIG FRENHINOL:

M. Jones MBE, K. Terry, A. Williams, A. Lesley a G. Hill.

TREFNIADAU RECORDIO, FFILMIO A PHLEIDLEISIO

Atgoffodd y Prif Weithredwr bawb a oedd yn bresennol fod y cyfarfod yn cael ei ffilmio, ac na fyddai'n cael ei ffrydio'n fyw, ond y byddai recordiad ar gael yn dilyn y cyfarfod ar wefan y Cyngor – [Cliciwch Yma i'w Wyllo](#). Dywedodd y byddai penderfyniadau'n cael eu gwneud drwy Microsoft Forms.

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr J. Bevan, P. Bevan, A. Collis, S. Cook, D. Cushing, K. Dawson, M. Davies, J. Fussell, D. Hardacre, D. Harse, A. Higgs, M. James, C. Mann, G. Oliver, D. Poole, D. Price, M. E Sargent, J. Scriven, G. Simmonds, S. Skivens, J. Stone, a B. Zaplatynski ac R. Tranter (Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Swyddog Monitro), R. Edmunds (Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol) ac M.S. Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol – Economi a'r Amgylchedd).

Wrth nodi'r ymddiheuriadau am absenoldeb, cyfeiriodd y Maer yn benodol at y rhai a dderbyniwyd gan y Cynghorydd Alan Higgs a'r Cynghorydd Colin Mann.

Gofynnwyd i'r Cyngor nodi bod y Cynghorydd Alan Higgs, Hyrwyddwr y Lluoedd Arfog yn sâl gyda Covid-19 ac felly na fyddai'n bresennol. Roedd y Cynghorydd Higgs wedi bod yn ddiflino yn ei gefnogaeth i'r Lluoedd Arfog yn ystod ei gyfnod fel Hyrwyddwr y Lluoedd Arfog ac roedd yn awyddus iawn i fod yn rhan o drafodion y noson hon.

Gofynnodd y Maer hefyd i'r Cyngor nodi bod y Cynghorydd Colin Mann, Arweinydd Grŵp Plaid Cymru yn mynychu angladd teuluol ac wedi mynegi ei siom am nad oedd yn gallu bod yn bresennol heno, ond byddai'r Cynghorydd John Taylor yn siarad ar ran Grŵp Plaid Cymru yn ddiweddarach.

2. DATGAN BUDDIANNAU

Derbyniwyd Datganiadau o Fuddiant gan y Cynghorwyr K. Etheridge, D. Havard, A. Hussey a G. Johnston a ddatganodd fuddiant person mewn perthynas ag Eitem Rhif 3 ar yr Agenda – Dyfarnu Rhyddid Bwrdeistref Sirol Caerffili i'r Llang Brydeinig Frenhinol gan fod Aelodau o'r Llang Brydeinig Frenhinol yn bresennol. Gan fod hwn yn fuddiant personol yn unig, nid oedd yn ofynnol iddynt adael y cyfarfod ar gyfer Gwobr Rhyddid y Fwrdeistref.

3. DYFARNU RHYDDID BWRDEISTREF SIROL CAERFFILI I'R LLENG BRYDEINIG FRENHINOL

Croesawodd y Maer Mr K. Terry, Cynrychiolydd Cyngor Aelodaeth y Llang Brydeinig Frenhinol ar gyfer Cymru, Mr Alan Williams o Ardal De Ddwyrain Cymru, Mr M. Jones MBE, Cadeirydd Sir Gwent a Mr. G. Hill i'r noson arbennig hon.

Anerchodd y Maer y Cyngor a chynrychiolwyr y Llang Brydeinig Frenhinol a gofynnodd i'r Cyngor nodi bod y Llang Brydeinig Frenhinol y llynedd wedi cyrraedd carreg filltir bwysig yn eu hanes nodedig wrth ddatlu eu canmlwyddiant swyddogol.

Yn ystod y 100 mlynedd diwethaf maent wedi adeiladu gwaddol parhaus drwy ddarparu cymorth amhrisiadwy i'n Lluoedd Arfog ar hyd a lled y DU. Mynegodd y Maer ei balchder o allu mynychu Dathliadau'r Lluoedd Arfog ar draws y fwrdeistref sirol a gwelodd yn uniongyrchol y rhan annatod a chwaraeir gan y Llang Brydeinig yn y digwyddiadau hyn.

Ar ran y Cyngor a'r holl drigolion ar draws Bwrdeistref Sirol Caerffili, diolchodd i'r Llang Brydeinig am eu cefnogaeth ddiflino, eu hymroddiad a'u hymdrechion codi arian rhagorol a oedd wedi bod o fudd i gynifer dros y ganrif ddiwethaf.

Roedd yn anrhydedd i'r Maer roi Rhyddid Bwrdeistref Sirol Caerffili i'r Llang Brydeinig Frenhinol ac roedd hi'n siŵr bod pob Aelod o'r Awdurdod hwn yn cytuno bod hyn yn gydnabyddiaeth briodol o'r cyfraniad rhagorol a wnânt i'n cymdeithas bob dydd.

Yna cyflwynodd y Maer Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Philippa Marsden. Ategodd yr Arweinydd y geiriau a'r teimladau a fynegwyd a chytunodd fod hyn yn wir yn deyrnged briodol i'r sefydliad gwych hwn ac yn llwyr gefnogi rhoi'r anrhydedd fawreddog hon. Mae'r Llang Brydeinig wedi bod yn bresenoldeb calonogol cyson i gynifer o bobl dros y ganrif ddiwethaf ac roedd yn siŵr y byddent yn parhau i fod felly am lawer mwy o flynyddoedd i ddod, gan gynnig yr un lefel anhygoel o gefnogaeth i'r bobl hynny sydd ei hangen fwyaf.

Cyfeiriodd yr Arweinydd at rôl bwysig canghennau lleol a diolchodd yn arbennig i Mr Ken Terry am ei ran yn Nathliadau Diwrnod y Lluoedd Arfog dros y blynyddoedd, ni fyddai'r digwyddiadau hyn wedi bod yn bosibl heb ei gefnogaeth a'i arweiniad.

Yna cyflwynodd y Maer y Prif Weithredwr, Mrs Christina Harrhy. Diolchodd y Prif Weithredwr i'r Maer a'r Arweinydd am fynegi'n berffaith y fraint a'r balchder i'r Cyngor wrth roi'r anrhydedd hon i'r Llang Brydeinig Frenhinol. Roedd y gefnogaeth y maent yn ei rhoi i gyn-filwyr a'u teuluoedd yn amhrisiadwy. Mae gwasanaethau fel y Llang Brydeinig yn chwarae rhan ganolog o ran sicrhau bod hawliau Cymuned y Lluoedd Arfog yn cael eu diogelu a'u bod yn flaenllaw o ran darparu cymorth a chefnogaeth i'r rhai sydd wedi ymladd drosom ni a'n rhyddid. Roedd hyn yn ymddangos yn arbennig o ingol heddiw wrth i ni weld delweddau erchyll y rhyfel yn Wcráin.

Mynegodd y Prif Weithredwr gymaint o anrhydedd oedd gweld yr ymdrech enfawr sy'n digwydd yn lleol i godi arian, a'r cynllunio manwl sy'n digwydd bob blwyddyn ar gyfer digwyddiadau'r Cadoediad mewn cynifer o'n trefi. Mynegodd hefyd ei balchder yn nhrigolion y fwrdeistref sydd mor gefnogol i bob un o'r achosion hyn.

Dymunodd y Prif Weithredwr lwyddiant parhaus i'r Llang Brydeinig Frenhinol ac nid oedd amheuaeth ganddi y byddent yn parhau i ffynnu am y 100 mlynedd nesaf a thu hwnt a chynigiodd ei llongyfarchiadau o waelod calon am yr anrhydedd haeddiannol hon.

Galwodd y Maer ar y Cynghorydd John Taylor ar ran Grŵp Plaid Cymru. Trosglwyddodd y Cynghorydd Taylor ymddiheuriadau'r Cynghorydd Mann am fethu â bod yn bresennol heno ac ategodd sylwadau'r Maer, yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr. Diolchodd y Cynghorydd Taylor ar ran Grŵp Plaid Cymru i'r Llang Brydeinig Frenhinol am bopeth a wnânt i gefnogi ein cyn-filwyr am y cymorth y maent yn ei roi i Gymuned y Lluoedd Arfog, eu hymdrechion elusennol ac am yr ymdrechion anhygoel a wnânt bob blwyddyn i goffáu Diwrnod y Cadoediad.

Yna galwodd y Maer ar y Cynghorydd Kevin Etheridge ar ran y Grŵp Annibynnol. Mynegodd y Cynghorydd Etheridge, ar ran ei Grŵp, ei falchder a'i fraint o allu anrhydeddu'r Llang Brydeinig Frenhinol gyda'r wobr uchaf y gallai'r Cyngor ei rhoi.

I dderbyn Gwobr Rhyddid y Fwrdeistref, galwodd y Maer ar Mr Ken Terry, Cynrychiolydd Cymru ar Gyngor Aelodaeth y Llang Brydeinig Frenhinol.

Mynegodd Mr Terry fel un o drigolion Bwrdeistref Sirol Caerffili a Chynrychiolydd Cymru i'r Llang Brydeinig Frenhinol ei bleser o allu derbyn anrhydedd mor fawreddog ar ran yr Elusen.

Mae gan y Llang Brydeinig berthynas waith gref a chyfeillgarwch hirsefydlog gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, sydd wedi bod yn wirioneddol ganmoladwy am sicrhau bod personél lleol y lluoedd arfog, cyn-filwyr a'u teuluoedd yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt. Gan weithio gyda'n gilydd mae Caerffili a'r Llang Brydeinig wedi dathlu, coffáu a chofio cyfraniad ein lluoedd arfog mewn rhyfeloedd ac mewn dyletswyddau heddwch ledled y byd.

Esboniodd Mr Terry fod y Llang wedi'i ffurfio yn sgil y rhyfel mwyaf dinistriol yr oedd y byd erioedd wedi'i weld ac wedi dwyn ynghyd bedwar sefydliad cyn-filwyr o dan un ymbarél. Cododd yr Apêl Pabi gyntaf un yn ôl ym mis Tachwedd 1921 £106,000, a fyddai'n cyfateb i tua £5.3 miliwn heddiw. Ers hynny, mae Apêl y Pabi wedi bod yn gyfle blynyddol i gymunedau ddangos eu cefnogaeth.

Mae pobl Bwrdeistref Sirol Caerffili yn gefnogwyr anhygoel i gymunedau'r lluoedd arfog a mynegodd Mr Terry ei ddiolch diffuant am eu cefnogaeth barhaus.

Nododd y Cyngor sut roedd y Llang Brydeinig Frenhinol wedi atgyfnerthu eu nodau elusennol o ran lles, ymgyrchu a chofio dros y 100 mlynedd diwethaf. Ymateb yn genedlaethol i tua 100,000 o geisiadau bob blwyddyn a gwario £1 miliwn bob wythnos ar ofal, gyda phob un yn arwain at ganlyniadau sy'n newid bywydau'r unigolyn neu'r teulu hwnnw. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf mae'r Llang Brydeinig wedi cefnogi ymateb y cenhedloedd i Covid-19 drwy adeiladu ysbytai dros nos, rhedeg canolfannau brechu, cefnogi criwiau ambiwlans a chynnal argaeledd offer PPE.

Wrth i'r Llang Brydeinig Frenhinol nesáu at eu pen-blwydd yn 101 oed, mae'n llawn sylweddoli nad yw eu gwaith ar ben eto, bydd yr elusen yn barod i barhau i ddwyn llywodraethau i gyfrif ac i gamu i mewn a chefnogi lle mae angen yn y byd a byddai'n parhau i gynnal digwyddiadau cofio er lles cymdeithasol sy'n berthnasol i bob cymuned. Mae'r Elusen yn barod am yr heriau sy'n dod i'r amlwg yn ystod y can mlynedd nesaf.

Diolchodd Mr Terry ar ran y Llang Brydeinig Frenhinol i Gaerffili am yr anrhydedd fawreddog hon.

Yna, gwahoddodd y Maer yr Aelodau a oedd am wneud sylwadau i nodi a chyflwyno sylwadau.

Ategodd yr Aelodau'r sylwadau a wnaed gan ddiolch i Mr Terry a'i gydweithwyr am fynychu a chofnodi eu diolch i wirfoddolwyr a weithiodd mor ddiflino i wneud casgliadau a threfnu digwyddiadau. Roedd Aelod hefyd am gofnodi ei ddiolch i'r Cyngor am ymgymryd â gwaith rheoli Digwyddiad Sul y Cofio pan gamodd Heddlu Gwent yn ôl. Roedd yr Aelod hefyd yn cydnabod y gwaith a wnaed gan y Cyngor yn glanhau cofebau ac pharatoi'r ffyrdd.

Diolchodd Mr.M. Jones MBE ar ran y Llang Brydeinig Frenhinol, i'r Aelodau am eu geiriau caredig a chynigiodd wahoddiad agored i bawb fynychu digwyddiad penllanw dathliadau'r canmlwyddiant a gynhelir ym Mharc Waun Fawr ar 14 Mai 2022. Byddai'r prynhawn yma o gerddoriaeth a dathlu yn cynnwys 'Y Caniad Encil' gan y Gwarchodlu Brenhinol Cymreig.

Mynegodd yr Aelodau eu balchder aruthrol o fod yn bresennol ar yr achlysur pwysig hwn, gan anrhydeddu'r sefydliad anhygoel hwn a'r gwaith eithriadol y mae'n ei wneud, a oedd yn arbennig o arwyddocaol ar hyn o bryd gyda'r rhyfel yn Wcráin.

Cofnododd cyngorwyr a oedd hefyd yn Aelodau o'r Llang Brydeinig Frenhinol eu diolch i'r Cyngor am gydnabod gwaith y Llang a chydnabu hefyd aberth y dynion a'r menywod yn ein lluoedd arfog. Talodd yr Aelodau eu parch at y rhai a wasanaethodd ac sy'n gwasanaethu'r wlad hon mor ddewr ar hyn o bryd.

Mynegodd Aelod ei falchder personol o allu ymweld â milwyr yn Afghanistan a dywedodd wrth y Cyngor sut yr oedd personél sy'n gwasanaethu wedi siarad yn uchel eu parch am y Llang Brydeinig Frenhinol. Cyfeiriodd yr Aelod at y gwaith a wnaed gan ffrind Mrs Hilda Jenkins yn cefnogi cyn-filwyr ein lluoedd arfog ac er cof am hyn roedd yn falch iawn o chwarae rhan mewn anrhydeddu'r Llang Brydeinig Frenhinol am eu holl waith clodwiw ledled y fwrdeistref sirol.

Cyhoeddodd y Maer, wrth gloi'r trafodion, yn ffurfiol fod y Llang Brydeinig Frenhinol wedi'i derbyn fel Rhyddfreinwyr Anrhydeddus Bwrdeistref Sirol Caerffili.

Daeth y cyfarfod i ben am 17.35pm.

Wedi'i gymeradwyo fel cofnod cywir ac yn amodol ar unrhyw ddiwygiadau neu gywiriadau y cytunir arnynt ac a gofnodir yng nghofnodion y cyfarfod a gynhelir ar 12 Ebrill 2022, fe'u llofnodwyd gan y Maer.